

Den belgiske lov af 9. April 1930 »om
socialt forsvar overfor abnorme lovover-
trædere og vaneforbrydere«,
dens praktisering og lidt om dens resultater
efter 5 aars virke.

Indtryk fra et studieophold.

Af kst. Vicefængselsinspektør AAGE WORM.

(Fortsat fra forrige Hefte).

III.

Recidivister og vaneforbrydere.

1. Indledning.

Ligesom belgisk rets regler for mentalt defektes vedkom-
mende før heromhandlede lovs fremkomst — med deres
adgang til nedsat straf i tilfælde af »indskrænket tilregne-
lighed« — i praksis havde vist sig utilstrækkelige, gjaldt
det samme om de for recidivister gældende regler.

Overfor disse havde man kun 2 midler. Dels betragtes
tilbagefald i forbrydelse som en »skærpene omstændighed«,
og i de i »code pénal«s §§ 54—56 bestemte tilfælde af
recidiv kan dommeren idømme en strengere straf. Dels
sattes efter »code pénal«s ved loven om socialt forsvar op-
hævede § 76 recidivister under et særligt polititilsyn efter
deres løsladelse, et tilsyn, som imidlertid i de store byer
havde vist sig umuligt at udøve effektivt, og som paa
mindre pladser havde vist sig at gøre mere skade end gavn
ved at vanskeliggøre den løsladtes bestræbelser for at finde
beskæftigelse. Imidlertid voksede i Belgien, som tidligere
nævnt, recidivet vedholdende og naaede til absolut set at
udgøre et foruroligende tal.

Ved loven om socialt forsvar forsøges — paa lignende

maade som i en stor række andre stater nyere lovgivning — en ny vej til bekæmpelse af recidivet. Den indfører til supplerung af den belgiske straffelovs nævnte stadig gældende §§ 54—56 en for recidivisters vedkommende ny forholdsregel »la mise à la disposition du gouvernement«, hvilket i praksis i flertallet af tilfældene vil sige sikkerhedsforvaring paa ubestemt tid.

2. Lovens kapitel 5.

a) Begrebet recidivister og vaneforbrydere.

I lovens §§ 24 og 25 redegøres under henvisning til »code pénal«s §§ 54, 56 og 57 for, i hvilke tilfælde recidiv anses at foreligge.

Der foreligger recidiv i lovens forstand — hvorefter en politisk forbrydelse aldrig har betydning i saa henseende — naar en person, som allerede har været idømt »une peine criminelle« (d. v. s. en straf for »crime«) begaar en ny »crime« ¹⁾. I dette tilfælde skal dommeren sætte vedkommende »til raadighed for regeringen« i 20 aar efter udløbet af hans straf, § 24, og loven er saaledes mere end et supplement til »code pénal«s bestemmelser. I de nedennævnte tilfælde er forholdsreglen fakultativ.

Endvidere foreligger recidiv, naar en person dømmes for »un délit« og lidligere har udstaaet »une peine criminelle«. I dette tilfælde kan vedkommende sættes »til raadighed for regeringen« i 10 aar efter udløbet af straffen, hvis denne er mindst 1 aars frihedsstraf, og i en frist af fra 5 til 10 aar efter udstaaelsen af straffen, hvis denne er under 1 aars

¹⁾ Efter den belgiske »code pénal« kan idømmes følgende 3 grupper frihedsstraffe:

- 1) les peines criminelles, omfattende
 - a) les travaux forcés, b) la détention c) la réclusion.
- 2) l'emprisonnement correctionnel.
- 3) l'emprisonnement de police.

3-delingen af lovovertrædelserne i crime, délit og contravention svarer hertil, saaledes at en forbrydelse, for hvilken der idømmes une peine criminelle er en crime og saa fremdeles.

frihedsstaf. De samme regler gælder for den persons vedkommende som begaar »un délit« forend 5 aar efter udstaaelsen eller forældelsen af »une peine correctionnelle« af mindst et aars varighed, § 25, stk. 1.

I § 25 stk. 2 indføres et i belgisk ret hidtil ukendt tilfælde af legalt recidiv, idet det foreskrives, at den samme forholdsregel kan tages, naar den tidligere lovovertrædelse var »un délit« og den nuværende »un crime«. Desuden bestemmes i dette stykke det af loven indførte begreb: »vane-forbrydere« nærmere saaledes: den, der i løbet af 15 aar har begaaet mindst 3 lovovertrædelser, som har medført hver »emprisonnement correctionnel« paa mindst 6 maaneder og som synes »at frembyde en vedholdende tilbøjelighed til at begaa forbrydelser« (»apparaît comme présentant une tendance persistante à la délinquance«).

Som det ses er belgisk rets regler om recidiv som grundlag for sikkerhedsforvaring, ikke mindst paa grund af 3-delingen af lovovertrædelserne, mere kompliceret end den danske straffelovs regler i dennes § 65. Forbrydelsernes art spiller — bortset fra undtagelsen om politiske forbrydelser — efter belgisk ret i ingen tilfælde nogen rolle. Dette er derimod tilfældet indenfor et andet domæne, nemlig reglerne om internering af bellere etc. i lighed med den danske straffelovs herhenhørende regler.

b) »La mise à la disposition du gouvernement« og foranstaltningernes ophor.

Det nærmere indhold af »la mise à la disp. du gouv.« angives i § 27, hvor det hedder, at de recidivister og vane-forbrydere som er »stillet til raadighed for regeringen« interneres i paakrævet fald (»s'il y a lieu«) i en ved kgl. anordning dertil bestemt anstalt. En internering er saaledes ingen absolut nødvendighed, men administrationen staar ganske frit i valget af sine midler. I alle tilfælde maa domfældte, for hvis vedkommende der er truffet bestemmelse af den heromhandlede art, først — som det er fremgaaet ved om-

talen af §§ 24 og 25 — udstaa den ham sidst idømte straf. Den nye forholdsregel træder saaledes ikke, som efter den danske straffelovs § 65 »i Stedet for Straf«, men sammenkædes med en saadan, hvilken dobbelthed loven for de abnormes vedkommende saa lykkeligt havde undgaaet.

I § 28 endelig reguleres foranstaltningernes ophor. Der bestemmes herom, at de til disposition for regeringen stillede kan søge om ophævelse af denne afgørelses virkninger. En saadan anmodning maa rettes til vedkommende statsadvokat, som efter at have indhentet alle fornødne oplysninger indsender sagen, forsynet med hans egen paastand, til appelretten, som efter at have hørt vedk. internerede træffer afgørelse ved motiveret dom. Begæringen kan fremsættes 3 aar efter straffens udløb og herefter hvert 3. aar naar varigheden af »la mise à la disp. du g.« ikke overstiger 10 aar. I de andre tilfælde kan begæring fremsættes efter 5 aars forløb og fornys hvert 5. aar.

3. Proveløsladelse efter administrativ bestemmelse og de former, hvorunder dette spørgsmål i praksis behandles.

Som nævnt er administrationen d. v. s. justitsministeriet frit stillet m. h. t., om den vil internere eller ikke internere en recidivist m. v. stillet til dens forføljelse. De internerede kan den saaledes ogsaa til enhver tid løslade paa prøve, men den prøveløsladte kan ikke endeligt frigøres for virkningerne af den trufne forholdsregel uden paa den ovenfor under 2) i slutn. omskrevne maade. I praksis spiller disse prøveløsladelser, hvorom loven intet direkte indeholder, en stor rolle.

Justitsministeriet har nærmere, delvis i reglement, ordnet dette forhold saaledes, at en prøveløsladelse ikke kan begæres af en interneret, førend denne er naaet til 3. eller sidste stadium af sit interneringsophold, »groupe de confiance«, hvorom siden, hvilket ikke kan ske førend efter 1, 2 eller 4 aars forløb, alt eftersom fristen for »la mise à la disp. du g.« er 5, 10 eller 20 aar.

Det kræves endvidere, at ansøgerens moralske indstilling synes tilfredsstillende, og at hans genindtræden i samfundet synes mulig. Denne sidste sociale side af sagen hænger nøje sammen med den efter løsladelsen følgende forsorgsvirksomhed. Denne varetages af en særlig organisation »Office de réadaptation et de patronage de Colonies de Bienfaisance de Merxplas«, som foruden recidivisternes forhold ogsaa beskæftiger sig med de i anstalten i Merxplas anbragte betleres og løsgængerens forhold.

Jeg har haft lejlighed til at overvære et af denne organisations møder, som afholdes hver anden maaned i Merxplas, et møde, som i flere henseender har interesse.

Der deltog heri en repræsentant for hver af de 5 af landets omraader, hvor der findes et »office de réadaptation sociale« nemlig: Bryssel, Antwerpen, Gent, Liege og Charleroi; endvidere den lokale statsadvokat som formand, recidivistanstaltens direktør, anstaltens kvindelige forsorgssekretær, 2 sekretærer af anstaltens kontorphonale samt endelig, uden at være medlem, den justitsministerielle embedsmand, som i realiteten har den endelige afgørelse af og ansvaret for prøveløsladelserne, nemlig direktøren for »direction générale des prison«s 1. afdeling, svarende efter danske forhold til kontorchefen i fængselsdirektoratet.

Ved denne mødets sammensætning er der en del bemærkelsesværdigt. Den ministerielle embedsmand, som skal træffe afgørelse i spørgsmaalet, indfinder sig uden nogen højtidelighed paa stedet, drøfter spørgsmaalet med mødets medlemmer, giver sin mening til kende, ser prøveløsladelsesemnerne, som fremstiller sig for forsamlingen, og træffer i realiteten sin afgørelse i mødet. Foruden tidsbesparelse i det ministerielle arbejde synes denne ordning især at medføre den fordel, at muligheden for uoverensstemmelse mellem central- og anstaltsledelsen er ringe. Statsadvokaten gøres interesseret i forsorgsarbejdet ved at inddrages i drøftelsen, der jo særlig har løsladelse for øje, og mindes om sin virkelige almene samfundsopgave. Gennem de 5 repræ-

sentanter erhverver de tilsynsførende selskaber noget, omend naturligvis ikke altfor indgaaende, kendskab til den eventuelle prøveløsladte, og anstaltslederen, der siden skal foretage formel indstilling, har lejlighed til overfor ministeriets repræsentant at udtale sig udførligt om hvert enkelt prøveløsladelsesemne. Det bør endelig bemærkes, at de 5 tilsynsrepræsentanter for mødet havde tilbragt nogle timer paa anstalten for at tale med de respektive prøveløsladelsesemner.

Arbejdsformen var nærmere følgende: Den forsorgsrepræsentant, til hvis distrikt den eventuelle løsladelse skulde ske, fik ordet for at redegøre for mulighederne for betryggende anbringelse, eventuelt redegjorde anstaltens forsorgssekretær for besøg i de paagældende miljø. — Denne medarbejder er i modsætning til forsorgsrepræsentanterne statsansat funktionær. Anstaltens leder forelagde sit motiverede forslag, som derefter var genstand for drøftelse. Endelig kaldtes vedkommende prøveløsladelsesemne ind for at høres, for specielt at erklære sig om villigheden til at underkaste sig de foreslaaede betingelser, og for at blive gjort bekendt med mødedeltagernes opfattelse af hans forhold, herunder meddelelse om pure afslag og grundene herfor.

I flere tilfælde faldt afgørelsen ud til, at der tilstodes vedkommende »congé«, d. v. s. en permission fra en uges til en maanedes varighed til paa visse nærmere betingelser angaaende opholdssted, pengeforhold, afhold m. v. selv at søge at finde en beskæftigelse i det fri. I tilfælde af, at dette maatte lykkes, sker der indberetning fra vedkommende forsorgskontor, og der tilstaas formel prøveløsladelse under dettes tilsyn. I modsat fald forpligter vedkommende sig til at vende tilbage til anstalten inden fristens udløb. Som det siden skal omtales, finder en saadan frivillig tilbagevenden hyppigt sted, hvilket jo ikke kan andet end opfattes som et udtryk for de gode resultater, anstalten i moralsk henseende opnaar med sine folk, men som ogsaa klart synes at vise vanskelighederne ved overgangen til det frie liv og manglen af virkelig hjælp, selvfølgelig tildels paa grund af tidernes ugunst, paa dette vigtige punkt.

Et uheldigt forhold forekom den ret sjældne afholdelse af mødet mig at være. En recidivist har som nævnt ret til at begære sig fremstillet for mødet straks efter sin optagelse i »groupe de confiance«. Har mødet netop været afholdt for en recidivists overgang hertil, maa denne allsaa vente op til en maaned paa at faa sin sag behandlet, trods det han maaske bød garantier for en straks iværksat prøveløsladelse, mens en anden har mulighed for straks at begære sin prøve.

I praksis virker den her omtalte paa rent administrativt grundlag skabte forsamling paa en noget lignende maade som det særlige ved loven skabte organ »la commission« til at træffe afgørelser vedrørende interneringen af de abnorme, idet man dog maa have sig i erindring, at endelig ophævelse af den for recidivister særlige foranstaltning »la mise à la disposition du gouvernement« kun kan foretages af domstolene.

4. Les établissements de défense sociale.

De til optagelse af recidivister og vaneforbrydere bestemte anstalter er 2. De findes: for mænds vedkommende i »Les Colonies de Bienfaisance de Merxplas«, for kvinders vedkommende i »Etablissement de Bienfaisance et d'alienées de l'Etat à St. André de Bruges«.

Merxplas.

»Les Colonies de Bienfaisance à Merxplas«, paa hvis over 500 hektar store areal de første bygninger allerede blev opførte i 1822, omfatter 3 adskilte anstalter: a) »le Dépôt de Mendicité« til optagelse af professionelle bellere, mennesker, der som følge af lediggang, drikfældighed eller usædelighed vagabonderer, samt alfonser, b) la »Maison de Refuge« bestemt for lejlighedsbellere og løsgængere, ufrivilligt arbejdsløse, gamle svagelige o. a., som ikke har fundet optagelse i de private hjælpeinstitutioner, samt endelig c) la »Maison de défense sociale« til husning af recidivister m. v. efter loven af $\frac{3}{4}$ 1930, som her interesserer os. Efter den i

indledningen nævnte lov af 27/11 1891, som er grundlag for de 2 førstnævnte foranstaltninger, kan opholdet i »Dépot de Mendicité« ikke overskride 7 aar og i »Maison de Refuge« ikke strække sig udover 1 aar. Den første af disse 2 indretninger svarer til den nye danske straffelovs arbejds- hus.

For en fuldstændigheds skyld tilføjes, at kolonierne i Merxplas, der p. t. i deres helhed huser henved 2000 mennesker, tillige omfatter et tuberkulosesanatorium for mandlige fanger fra landets forskellige fængsler.

Paa grund af bestemmelsen i loven om, at recidivisterne først iværksættes efter udstaaelsen af den straf, der har givet anledning til lovens forholdsregel, fandt den første internering ikke sted førend efter 1 aars forløb fra lovens ikrafttræden. Den 15/2 1932 modtoges den første recidivist i det i Merxplas i 2 af koloniernes bygninger indrettede »établissement de défense sociale«. I den efterfølgende tid voksede tilgangen hastigt, og anstaltens kapacitet maatte gradvis øges, saaledes at den nu kan rumme 145.

Behandlingen er i sine hovedtræk reguleret gennem et reglement og former sig i sin helhed som følger:

De internerede er delt i 4 grupper:

- a) groupe d'observation,
- b) — d'épreuve,
- c) — de confiance,
- d) — spécial.

Den sidste er en ren disciplinærgruppe, til hvilken internerede til enhver tid kan overføres som følge af daarlig opførsel. Denne gruppe anbringes nu i det almindelige lokalfængsel i den nærliggende by Turnhout, hvor der efter kgl. anordn. af 18/10 1935 er indrettet en særlig afdeling til dette brug.

a) Ved sin ankomst anbringes den forvarede i observationsgruppen, hvor han bliver indtil 2 maaneder; den antropologiske læge ved koloniernes psykiatriske anneks underrettes straks om enhver ny indlevering og er pligtig til at

afgive sin rapport inden den nævnte frist af 2 maaneder; det erindres herved, at samtlige recidivister underkastes den tidligere omtalte antropologiske undersøgelse.

I sin rapport vedføjer lægen angivelser vedrørende behandlingen af undersøgte, ligesom behandlingen under hele forvaringstiden sker i samraad med lægerne; kolonierne raader over 1 ordinær og 2 antropologiske læger.

Under sit ophold paa observationsstadiet holdes undersøgte isoleret og iagttages gennem stadige besøg af koloniernes ledende direktør, recidivistanstaltens direktør, præsterne, lægerne og »établ. de défense soc.«s lærer. Recidivistanstaltens direktør har en særstilling indenfor det belgiske fængselssystem, idet han som opgave udelukkende har de interneredes moralske vejledning, mens størstedelen af de administrative byrder bæres af den ledende direktør.

Til gennemgaaelsen af observationsstadiet, paa hvilket der gennemgaaende befinder sig en halv snes forvarede, er indrettet en celleafdeling i en af de nævnte bygninger, hvis indretning ikke giver anledning til særlig omtale.

Naar samtlige oplysninger — saavidt gør ligt — er indhentede om observanten, gøres spørgsmaalet om hans overførelse til »groupe d'épreuve« til genstand for forhandling paa det maanedlige funktionærmøde.

b) Paa prøvestadiet opholder forvarede sig herefter i mindst 1 aar, heri indbefattet observationsstadiets 2 maaneder. Hans dragt forsynes nu med 2 røde snore paa ærmet, mens han paa første stadium har 1 rød snor. Til udstaaelsen af dette stadium er indrettet enkeltværelser i samme bygning, hvor celleafdelingen har sin plads og i forbindelse hermed værksteder.

En hverdag former sig for en interneret af prøvegruppen saaledes:

Kl. 5⁴⁵: Paaklædning, toilette, ordning af værelse og morgenmaaltid.

— 6³⁰: Fritid i fællesskab og gymnastik.

- Kl. 7⁰⁰: Arbejde i værkstederne.
- 9⁰⁰: Gaardtur i fællesskab.
- 9³⁰: Genoptagelse af arbejdet.
- 11³⁰: Maaltid i værelset.
- 12⁰⁰: Fritid i fællesskab.
- 13⁰⁰: Genoptagelse af arbejdet.
- 17³⁰: Fritid.
- 18⁰⁰: Aftensmaaltid.
- 18³⁰: Fritid i fællesskab.
- 19³⁰: I værelse: læsning, rygning, aflytning af radio, forskellige adspredelser.
- 20⁴⁵: I seng; evt. tilladelse til at brænde lys til kl. 22.

Sondagen er foruden af 2 gudstjenester — med frivillig deltagelse — karakteriseret af yderligere 3 gange fritid i fællesskab: 1½ time om formiddagen, ¾ time om eftermiddagen og 1 time om aftenen.

De internerede — ogsaa i »groupe de confiance« — kan til enhver tid ved direktørens bestemmelse berøves adgang til at deltage i fællesskabet.

En afvigelse fra ovennævnte dagsorden kan følge af undervisningen, som internerede paa 2. — og ogsaa 3. — stadium, under 40 aar, der ikke er i besiddelse af en vis skoleuddannelse, er pligtige at følge, og de øvrige kan faa tilladelse til at følge. Den varetages af en lærer, der daglig undtagen lørdag giver 2 timers undervisning kl. 7 og kl. 13 for henholdsvis flamsk- og fransktalende. Foruden disse 2 klasser findes en klasse for skriftkyndige. I skoletimerne, som jeg har overværet flere af, undervises i modersmaalskundskab, regning samt enkelte andre af de almindelige skolefag, og eleverne — gerne 10—12 i hver klasse — arbejder gennemgaaende med flid og interesse.

Læreren har yderligere som opgave at holde bekerende foredrag, aflægge besøg i moralsk øjemed hos de internerede, lede biblioteket samt vejlede de internerede i valget af lektüre.

Under et af mine ophold i Merxplas havde jeg lejlighed til en aften at overvære et lysbilledforedrag, hvorigennem læreren paa en meget instruktiv og fængslende maade underholdt forsamlingen om Svejts fra et geografisk synspunkt. Emnet Svejts var valgt for at opnaa lejlighed til samtidig at omtale for de internerede en netop stedfunden hændelse, der berørte landet, nemlig den belgiske dronnings død under en autoulykke i Svejts, hvilken omtale frembragte taarer i mange af de gennemgaaende saa haarde og robuste ansigter.

Tidligere af læreren afholdte foredrag har baaret titler som: »De sociale love«, »Glasindustrien«, »Hygiejne«, »Opium«, »Alkoholens skadelige virkninger«, »Den mellemfolkelige bevægelse« eller titler af naturhistorisk eller geografisk art.

I forbindelse med disse dele bør nævnes, at anstalten abonnerer paa en række fagtidsskrifter til brug for de internerede paa 2. og 3. stadium, ligesom disse kan opnaa tilladelse til selv at abonnere paa saadanne samt til at indkøbe saavel skøn- som faglitterære bøger.

Til arbejde, som i de 2 sidste stadier udføres i fællesskab og er af saavel landbrugsmæssig som haandværksmæssig art, sættes den forvarede ud fra hensyn til hans tidligere profession og hans fysiske og mentale tilstand.

Fortjenesten er alt efter graden af kvalifikationer (»l'ouvrier d'elite, l'ouvrier et l'apprenti«) 70, 50 og 30 centimer pr. time. Efter at $\frac{3}{10}$ er fradraget som omkostninger til underhold, deles resten i 2 dele, hvoraf den ene er disponibel for den forvarede under hans indespærring, den anden opspares til hans løsladelse. Disse regler er fælles for samtlige grupper og iøvrigt svarende til de i fængslerne gældende.

Besøg af de overordnede funktionærer kan den forvarede udbede sig til enhver tid, ligesom at blive fremstillet for direktøren under den daglige morgenrapport. Det er næsten altid et anseeligt antal, der møder frem herunder med allehaande begæring og besværing dagliglivet angaaende. Recidivisterne er ikke de letteste anstaltsalummer.

Besøg af ægtefælle, forældre og andre slægtninge i direkte linje tillades mindst en gang om ugen. Hvert besøg er normalt af højst en times varighed og overvaages af et diskret tilsyn. Direktøren regulerer det nærmere indhold af disse besøgsbestemmelser, som ligeledes er fælles for samtlige grupper.

Brevvekslingen censureres og reguleres — med undtagelse af breve til myndighederne og forsvareren — af direktøren. Den forvarede paa prøvestadiet maa afsende og modtage brev mindst en gang ugentlig. Almindeligt brevpapir er til købs for de internerede.

Overgangen til det sidste af de ordinære stadier »groupe de confiance« er afhængig af forvaredes forhold under ophold i prøvegruppen. Han tildeles her points, som maanedligt fastsættes af direktøren i samraad med funktionærmødet med følgende maxima:

10	points	for	opførsel,
5	—	-	renlighed,
5	—	-	økonomi,
5	—	-	anvendelse af tid,
15	—	-	flid ved arbejdet,
5	—	-	- - undervisningen,
15	—	-	forbedring (l'amendement).

Naar en forvaret har opnaaet $\frac{8}{10}$ af de for hver rubrik gældende points, er han værdig til optagelse paa sidste stadium.

e) Ankomet hertil forbedres hans forhold yderligere.

Hvad kosten angaar modtager han nu udover det tidligere 3 gange om ugen til morgenmaaltidet $\frac{1}{2}$ liter mælk og 3 gange ugentligt til aftensmaaltidet 1 sild eller 1 makrel.

Hans dragt forsynes med en rød stjerne paa venstre ærme, som det ydre tegn paa den tillid, der vises ham, og hans omgivelser bliver venligere. Værelser, opholdsrum, spisestuer og værksteder for de internerede af »confidence«-gruppen er indrettede i den anden af de 2 nævnte byg-

ninger, der ligger vinkelret paa den første ind imod en stor gaard og udelukkende er beregnet til »de betroede«. Værelserne, som er rummelige og lyse — alt i kridhvidt — og særlig udmærker sig ved deres meget store vinduer, kan beboerne udstyre efter deres eget forgodtbeholdende. Opholdsrummene, som ligeledes gør et lyst og venligt indtryk, er forsynede med billeder paa væggene, blomster, fugle, radio m. v.

Dagsordenen er den samme for tillidsfolkene som for prøveløkene, dog at de første indtager deres maaltider i fællesskab, og at søndagen som følge af de mange forskellige begunstigelser, der tilstaas de betroede, kan forme sig en del forskelligt paa de 2 grupper. De betroede kan saaledes faa tilladelse til at spille fodbold eller overvære andres spil paa den udenfor et af »les maison de refuge« anlagte bane, faa tilladelse til at spadsere frit om paa koloniernes terrain. I vinterhalvaaret fra oktober til slutningen af marts forevises hver uge film for stjernegruppens folk i en af »les maison de refuge«s festsale. De alm. begunstigelser kan tilstaas hyppigere for tillidsfolkene end for de internerede paa 2. stadium.

Paa dette stadium endelig oprinder den interneredes mulighed for at opnaa sin frihed. Han kan som nævnt begære sig fremstillet for det tidligere beskrevne møde af forsorgsfolk etc., og særlig muligheden for at opnaa en orlov paa f. eks. 14 dage for selv at prøve sin lykke er ikke altfor ringe.

Jeg har oplevet en af de her saa ofte gentagne scener, at en saadan permitteret frivilligt, tro mod sit givne ord, er vendt tilbage til anstalten ved fristens udløb uden at have kunnet finde fodfæste ude og blot har bedt om at maatte faa sin »stjerne« igen, hvilket skuespil, hvor trist det end er, viser en hel del om anstaltens aand og om den moralske indflydelse, den udøver paa disse vanskelige mennesker, der for de flestes vedkommende har tilbragt det meste af deres liv i forbrydelser og fængsler.

Paa 2. og 3. stadium opholder der sig gennemgaende en

40 og 50 internerede, mens der i den nævnte »groupe special« gerne er anbragt et par mand.

Til slut blot et par ord om den »moralske direktors« virksomhed iøvrigt. Foruden det væsentlige: gennem sin daglige færden mellem internerede og funktionærer at være aanden i foretagendet og anspore begge disse grupper og overvaage behandlingen i dens enkeltheder — der føres herover for hver interneret et »dossier« med plads til opsynets daglige bemærkninger — afholder han maanedlig et foredrag for de internerede af samtlige grupper som for personalet. Som eksempler paa arten af de foredrag, der holdes for personalet, nævner jeg følgende titler paa tidligere holdte foredrag: »Notre premier devoir est la vigilance (aarvaagenhed, paapasselighed)«, »Ce qu'il faut faire, et éviter dans la conduite des récidivistes«, »Ne cherchons pas auprès les hommes une popularité facile«.

Foredragene for recidivisterne, af hvilke jeg har overværet et enkelt, holdes dels for observations- og prøvegruppen i fællesskab, dels for tillidsgruppen og er af moralsk tilsnit f. eks. om taalmodighed, kammeratskab, om at gøre mod andre, hvad man vil at andre skal gøre mod en selv, om at det aldrig er for sent at vende om m. v. Jeg tillægger ikke disse foredrag altfor stor betydning ud fra den betragtning, at ord sagt til en større, og dermed forskelligt sammensat forsamling, næppe vil have mulighed for at medføre nogen synderlig virkning.

Af større værdi er utvivlsomt den »moralske direktors« personlige daglige virksomhed. Han har angivet overfor mig daglig at være i kontakt med hver eneste af de ham betroede kriminelle, og paa grund af disses gennemgaaende lange indespærringstid har han gode muligheder for at lære hver enkelt godt at kende.

*Etablissement de Bienfaisance et d'aliénées de l'Etat
à St. André de Bruges.*

Opførelsen af anstalten er paabegyndt under verdenskrigen, men først fuldført efter dennes afslutning. Den tjener

for kvinders vedkommende et lignende formaal, som anstalterne i Merxplas gør det for mænds vedkommende nemlig: husning af betlere og løsgængere efter loven af 1891; desuden findes en afdeling for kvindelige sindssygepatienter og for de kvindelige recidivister m. v. efter loven om socialt forsvar. Ved mit besøg i midten af februar 1936 hensad her ialt 337 kvinder, hvoraf de 4 var recidivister.

Den første af disse ankom den 22/9 1933, den næste i 1934 og de 2 sidste i slutningen af 1935, de 3 af dem med en formel interneringstermin af 5 aar, den fjerde paa 10 aar.

I tilslutning til deres nuværende internering har de 4 kvindelige recidivister udstaaet kortvarigere frihedsstraffe. 1 af dem f. eks.: 8×1 maaned + 8×8 dage + bøder. Da en belgisk straffedom fastsætter straf særskilt for hvert enkelt forhold eller kategori af forhold, fremtræder den ofte som en tarif. I forbindelse med frihedsstraf idømmes tillige ofte bøder, som da omsatte maa udstaas i forbindelse med frihedsstraffen. De forudgaaende talrige delikter for de fires vedkommende er: tyverier, bedragerier, drukkenskab, prostitution, i et enkelt tilfælde falsk. En af dem har over 60 tidligere domfældelser.

I et af de 4 tilfælde var indholdet af »la mise à la disposition du gouvernement« af særegen beskaffenhed, idet vedkommende efter straffens udstaaelse var blevet anbragt som huslig medhjælper i et kloster under visse nærmere betingelser. Denne anbringelse havde imidlertid ikke behaget hende, og hun havde selv bedt om at maatte komme hertil, trods sin 10 aars frist.

Paa grund af de kvindelige recidivisters ringe antal overholdes der for deres behandling ikke noget egentligt regime. Særligt er det vanskeligt under saadanne forhold at organisere arbejdet. 2 af de internerede var beskæftigede ved syning hver i sit arbejdsværelse, midlertidigt indrettede i ledige værelser beregnet til beboelse for recidivister. De 2 andre havde arbejde med renholdelse af forskellige af an-

stallens afdelinger. De holdes adskilte fra de øvrige alumnere og har hver sit soveværelse samt en fælles opholdsstue, hvoraf ingen af delene giver anledning til særlig omtale.

»L'établissement de défense sociale« ledes af en katolsk søster, ligesom den daglige behandling foretages af en saadan, der tillige underviser de internerede.

Der har endnu ikke fundet nogen losladelse sted.

5. Statistiske oplysninger om lovens virke f. s. v. angaar mandlige recidivister.

Der vendes herefter tilbage til de mandlige recidivister for kort at tilføje nogle tal til illustrering af recidivistbestemmelsernes anvendelse og dermed særlig af Merxplasanstaltens virksomhed.

Af de »à la disp. du gouv.« stillede recidivister m. v. er i

1931	0	ikke	internerede	4	internerede	i	Merxplas
1932	4	-	—	40	—	-	—
1933	17	-	—	41	—	-	—
1934	11	-	—	53	—	-	—
1935	11	-	—	64	-	-	—

I de tilfælde, hvor administrationen har anset en internering for upaakrævet er vedkommende i hvert tilfælde blevet anbragt under tilsyn og under gunstige arbejdsbetingelser.

Følgende opgørelse for d. 14/6 1935 giver et indtryk af Merxplasanstaltens belæg og dettes fordeling i grupper:

Pavillon E	53	md.	groupe de confiance
Cellepavillonen	$\left\{ \begin{array}{l} 11 \\ 39 \\ 2 \end{array} \right.$	-	d'observation
		-	d'épreuve
		-	speciale
	105		

Hertil kommer følgende,	16	-	prøveloadte
som til enhver tid kan	9	-	paa orlov
ventes genindsatte eller som	4	-	forel. overf. til fængsel
kan vende frivilligt tilbage	6	-	paa sindssygehospital
Ialt 140 mand			

Som tidligere nævnt blev anstalten først taget i brug d. $15\frac{1}{2}$ 1932, og man maa derfor have sig i erindring, især for tilbagefaldsstatistikens vedkommende, at tilbageblik kun kan foretages over et lille tidsrum.

Recidivisternes personlige forhold fremgaar af følgende tabeller opgjorte pr. $31\frac{1}{12}$:

alder	1932	1933	1934
21 til 30	5	7	15
30 - 40	15	21	36
40 - 50	12	11	20
50 - 60	5	9	13
60 - 70	2	2	5

(I rubrikken for 1932 synes ved en fejltagelse at være medtaget 2 recidivister for meget)

Selvom gennem de 3 aar hovedvægten, som man kunde vente det, falder paa aldersgruppen 30—50, er der dog repræsentanter for den yngre aldersgruppe 21—30, i 1934 ikke mindre end 15.

Familier stilling	1932	1933	1934
Ugift.....	22	30	56
Gift m. børn.....	8	4	14
— uden børn.....	2	5	15
enkemand m. børn.	3	5	4
— uden børn	2	6	—

Det store antal ugifte er iøjnefaldende.
Angivelserne angaaende skolekundskaber viser, at kun

enkelte er i besiddelse af højere uddannelse, og at ligeledes kun enkelte analfabeter findes blandt de internerede.

Arten af lovovertrædelser fremgaar af følgende skema, ligesom de foregaaende og de følgende opgjorte d. ³¹/₁₂

	1932	1933	1934
Voldsforbrydelser	1	—	6
Ejendomsforbrydelser . .	36	45	77
Sædelighedsforbrydelser	—	2	3
Unddragelse af tilsyn . .	—	3	3,

der klart karakteriserer klientellet af de sikkerhedsforvarede. Et ganske tilsvarende forhold udfindes ved undersøgelse af de af de internerede tidligere begaaede forbrydelser.

Fordelingen af sager, hvor afgørelsen er faldet ud til anvendelse af lovens herhenhørende regler, paa de over- og underordnede retter har svinget gennem de 3 aar.

Det forholder sig saaledes:

	1932	1933	1934
Cours d'Appel	10	8	30
Tribunaux correction . .	27	42	59

I ingen af tilfældene har sagen saaledes angaaet en »crime«, da den i saa fald skulde have været behandlet af Cour d'Assise.

Varigheden af den trufne forholdsregel er:

	1932	1933	1934
5 aar	32	43	74
10 —	5	7	15

I ingen tilfælde er en frist paa 20 aar blevet fastsat, hvilket er i overensstemmelse med, at ingen af sagerne efter nys gengivne tabel har angaaet »crime«.

De antropologiske undersøgelser foretagne igennem 3-aaret viser især, at alkohol saavel arvelighedsmæssigt som personligt har spillet en meget stor rolle.

I løbet af de 3 aar 1932, 33 og 34 har 23 internerede været anbragt i koloniernes psykiatriske annek. 7 af disse er efter kortere og længere behandling her blevet indlagt paa sindssygehospital, 14 efter behandlingen tilbageførte til interneringsanstalten, mens endnu 2 d. $31/12$ 1934 var under behandling i annekset.

Sundhedstilstanden i alm. har gennem de nævnte 3 aar været upaaklagelig; ingen dødsfald er forekommet, ej heller selvmord eller forsøg herpaa. Ingen undvigelse har fundet sted, derimod et enkelt forsøg. Efter 3-aarets udløb er det mig bekendt, at enkelte undvigelse har fundet sted, men de fleste af de undvegne er hurtigt blevne paagrebet igen.

For ulydighed, fornærmende opførsel, indbyrdes skænderi, samt arbejdsvægtring er i løbet af 3-aaret følgende disciplinære forholdsregler tagne:

101	advarsler,
188	dages isolering paa alm. kost,
89	— — — vand og brød,
14	— fratagen af rygetilladelse
37	— foreløbig isolering.

Ingen af de internerede recidivister har opnaaet endelig løsladelse. 5 internerede som havde udstaaet den af loven foreskrevne 3-aars internering, har ansøgt om ophævelse af forholdsreglen. Kun i eet tilfælde har cour d'appel truffet afgørelse i spørgsmaalet og med negativt udfald; i 2 af de andre tilfælde tilstodes prøveløsladelse med anstaltens anbefaling; de 2 sidste er under internering.

Ang. løsladelser foreligger iøvrigt følgende oplysninger: Indtil $31/12$ 1934 er der tilstaaet 26 prøveløsladelser: 21 uden forudgaaende »congé«, 5 efter en saadan.

Af disse er, efter opgørelse paa nævnte dato, i 6 tilfælde forsoget mislykket. I 3 af tilfældene har prøveløsladelsen maattet tilbagekaldes som følge af unddragelse af tilsyn, i 3 andre paa grund af ny forbrydelse. Desuden er 2 prøveløsladte frivilligt vendt tilbage til anstalten efter at have

mistet deres arbejde uden selv at have kunnet finde anden beskæftigelse.

De tilstaaede »congés« er opgjorte indtil d. 20/8 1935. Indtil denne dag har 85 saadanne fundet sted med følgende resultater:

Frivilligt tilbagevendte	33
Eftersøgte for at have unddraget sig tilsynet	3
Anholdte og genindsatte som følge af daarlig opførsel eller unddragelse af tilsynet	19
»en congés« d. 20/8 1935	17
Prøveloadte	5
I fængsel paa grund af ny forbrydelse	8
	85

Af de 85 »congés« blev 82 tilstaaede for at vedkommende skulde forsøge at genindtræde i samfundet, 1 for at tillade en interneret at besøge sin syge mor, 1 i anledning af en mors begravelse og 1 for at tillade en recidivist frivilligt at fremstille sig under en retssag.

Resultaterne er saaledes ikke altfor nedslaaende. Dels kunde man spørge: hvormange af de 33, der ordholdende er vendt tilbage til anstalten paa eget initiativ, vilde maaske ikke i tilfælde af gunstigere arbejdsmuligheder og mere effektiv efterhjælp kunde have fortsat en lovlydig fri tilværelse? Dels konstatere, at 17, ganske vist for en del kun gennem kort tid, har opført sig godt i friheden og klaret sig, og at 5 har kunnet formelt prøveloades. D. v. s. at af disse 85 — eller nærvæd halvdelen af de ialt modtagne — alle tilhørende den kategori af kriminelle, der maaske mere end nogen anden har vænnet sig til et liv under professionel forbrydelsesudøvelse og ganske vist ogsaa i fængsler — har 55 ikke under deres frihed givet grund til paatale af nogen art.

IV.

Den belgiske lov om socialt forsvar, som repræsenterer en saa vigtig del af de belgiske kriminalretsreformer, har saaledes allerede haft betydelige virkninger.

Et meget anseligt antal defekte lovovertrædere (i forhold til fængslernes samlede befolkning udgjorde antallet af internerede abnorme lidt over $\frac{1}{6}$ den $\frac{31}{12}$ 1933) er blevet udlaget af samfundet og undergivet en lægelig behandling saa effektiv, som denne nu foreløbig kan gives. Den over de internerede abnorme oprettede statistik viser klart de interneredes farlighed og bestyrker overbevisningen om, at et saa alvorligt indgreb som den ubestemte indespærring er berettiget og uundgaaeligt. Videre viser statistiken, at ca. 25% af de af internerede patienter fremsatte begæring om løsladelse har kunnet efterkommes, uden at følgerne har været allfor uheldige. Ca. $\frac{1}{5}$ af løsladelserne har maattet kaldes tilbage, men langt fra i alle tilfælde paa grund af en ny forbrydelse.

Hvad recidivisterne angaar har loven ligeledes medført en effektiv afbrydelse af en gruppe stadigt tilbagefaldende lovovertræderes virksomhed og de foretagne forsøg paa at lade de internerede genindtræde i samfundet har ikke bragt for store skuffelser foraarsagede af de prøvedes livsførelse i det fri.

I deres enkeltheder kan lovens regler paa visse punkter, som lejlighedsvis i det foregaaende antydet, gøres til genstand for kritik og er blevet det, hvilket har foranlediget nedsættelsen af en kommission med den opgave at udarbejde et ændringsforslag til loven. Den befinder sig endnu i øjeblikket paa overvejelsernes stadium.

Som nævnt indeholdt forslaget til la loi d. d. s. i en 3. del regler angaaende relativt ubestemt ungdomsfængselsstraf («*prison-école*»). Det fortjener endnu blot her at bemærkes, at standsningen af dette forslag ikke er ensbetydende med, at der i Belgien ikke findes noget ungdomsfængsel. Paa administrativt initiativ er der allerede i 1921 skabt »*prisons-écoles*«, tidligere 2, efter 1931 samlet i een nemlig »*La prison-école agricole et industrielle de Hoogstraeten*«, hvor der, uanset de af straffetidernes ulighed følgende vanskeligheder, udføres et fra et straffuldbyrdelsessynspunkt meget interessant og i mange henseender beundringsværdigt

Februar 1936 i Bryssel.